Tauw

Vlaslaan Beetsterzwaag

Toetsing Natuurbeschermingswetgeving

11 september 2008

Tauw

Kenmerk R001-4589439SIH-shp-V02-NL

Verantwoording

Titel	Vlaslaan Beetsterzwaag
Opdrachtgever	Mooiland Vitalis
Projectleider	Jacob Klaas Star
Auteur(s)	Sipke Holtes
Uitvoering veldwerk	Sipke Holtes
Projectnummer	4589439
Aantal pagina's	26 (exclusief bijlagen)
Datum	11 september 2008
Handtekening	

Colofon

Tauw bv
Vestiging Assen
Transportweg 12
Postbus 722
9400 AS Assen
Telefoon (0592) 39 13 00
Fax (0592) 39 13 25

Tauw

Kenmerk R001-4589439SIH-shp-V02-NL

Inhoud

Bijlage(n)

1. Overzichtskaart
2. Detailkaart
3. Toetsing natuurbeschermingswetgeving

1 Inleiding

Mooiland Vitalis te Amersfoort is voornemens woningen en een wijkcentrum af te breken en er nieuwe woningen met een zorgcomplex voor in de plaats te zetten. Voor de uitvoering is een vrijstelling bestemmingsplan artikel 19 procedure noodzakelijk. Onderdeel van deze procedure is een toetsing aan de natuurbeschermingswetgeving. Deze rapportage beschrijft deze toetsing.

1.1 Aanleiding en doel

Het plangebied waarop momenteel huizen staan bevindt zich in Beetsterzwaag. De locatie wordt begrenst door de Vlaslaan, De Fockema Andreaelaan, De Delte en het kerkgebouw aan de zuidkant van het plangebied (zie ook figuur 1 en bijlage 1 en 2).

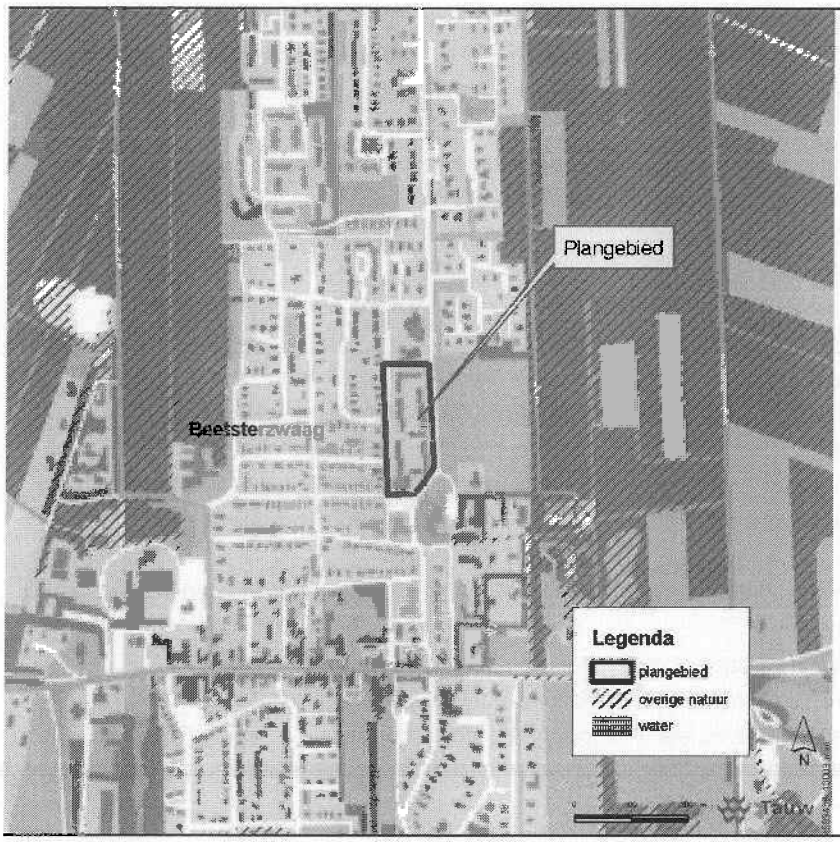

Figuur 1.1 Ligging plangebied in Beetsterzwaag

Onderzoek naar effecten van natuurbeschermingswetgeving op het voornemen is noodzakelijk alvorens een vergunning wordt verleend voor de bouw.
In opdracht van Mooiland Vitalis heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor sloop en herbouw op de planlocatie in Beetsterzwaag. In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de vraag welke natuurwetgeving voor de locatie van belang is en welke effecten de wetgeving heeft op de uitvoering van het voornemen.

1.2 Natuurbeschermingswetgeving

De huidige natuurbeschermingswetgeving kan worden onderverdeeld in soortbescherming en gebiedsbescherming. In dit onderzoek is zowel soortbescherming als gebiedsbescherming van belang.

Soortbescherming is gewaarborgd in de Flora- en faunawet. Deze wet beschermt inheemse dier- en plantensoorten. Voor de meest algemene soorten geldt enkel de zorgplicht. De overige dieren en planten zijn onderverdeeld in drie beschermingscategorieën en vogels. In hoofdstuk 3 wordt een uitleg gegeven van de categorieën. Voor alle projecten die een effect op beschermde dieren en planten kunnen hebben, is toetsing aan de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Gebiedsbescherming is gewaarborgd in de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet '98). Daarnaast wordt de Provinciale ecologische hoofdstructuur (EHS) beschermd door de Wet Ruimtelijke Ordening (WRO).

De planlocatie is gelegen in de provincie Friesland en ligt op circa 150 meter naast de (provinciale) Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Op een afstand van 1,5 kilometer ten zuidwesten van de planlocatie is het Natura 2000-gebied "Van Oordts Mersken" gelegen (zie bijlage 1). Gezien de geringe omvang van het voornemen, en het feit dat tussen het Natura 2000-gebied en het plangebied stedelijk gebied is gelegen, worden effecten van het voornemen op het Natura 2000-gebied niet verwacht. Effecten op de Ecologische hoofdstructuur kunnen daarentegen niet op voorhand worden uitgesloten, toetsing aan de EHS is daarom noodzakelijk.

De volgende wetten zijn voor de beoogde ontwikkeling van toepassing en worden in de volgende hoofdstukken behandeld:

1. Flora- en faunawet (bescherming van dier- en plantensoorten)
2. Wet op de Ruimtelijke Ordening (bescherming van de door G.S. vastgestelde en in het Streekplan vermelde Provinciale Ecologische Hoofdstructuur)

1.2.1 Onderzoeksmethode

Voor toetsing aan de Flora- en faunawet is de mogelijke aanwezigheid van beschermde dier- en/of plantensoorten bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Vrij beschikbare gegevens van het Natuurloket
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data
- Een oriënterend veldbezoek op 13 juni 2008

Het veldbezoek is erop gericht te controleren in hoeverre soorten, waarvan op basis van literatuurgegevens wordt aangenomen dat deze aanwezig kunnen zijn, daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen.

Ten aanzien van ondermeer beleid, soortspecifieke informatie en andere gegevens is gebruik gemaakt van verschillende bronnen. Een totaaloverzicht is opgenomen in het slothoofdstuk Literatuur.

1.3 Belangrijke uitgangspunten

Op het moment van schrijven van de rapportage is niet bekend of een grondwateronttrekking ten behoeve van de bouw noodzakelijk is.
Verlagingen van de grondwaterstand als gevolg van een bemaling kunnen negatieve effecten hebben op grondwaterafhankelijke vegetatie. Ook bomen kunnen negatieve effecten ondervinden van grondwaterstandsverlagingen. Het effect is onder andere afhankelijk van de mate en duur van de verlaging én de periode waarin de verlaging plaatsvindt. Grondwaterafhankelijke vegetatie is het meest kwetsbaar in de groei- en bloeiperiode (medio maart – medio september).
Verlagingen kunnen verder reiken dan het plangebied. Omdat niet bekend is of er een bemaling plaatsvindt en wat de effecten hiervan op de grondwaterstanden zijn, kunnen effecten op grondwaterafhankelijke vegetatie niet volledig worden beschreven in deze rapportage.

2 Locatie, ontwikkeling en soorten

In dit hoofdstuk worden de ontwikkeling van het plangebied en de te verwachten aanwezige beschermde soorten beschreven.

2.1 Situatie

Op het plangebied staan momenteel verschillende seniorenwoningen. Enkele zijn gelijkvloers, maar er zijn ook huizenblokken met twee verdiepingen. Rondom het plangebied, maar vooral langs de Vlaslaan staan zomereiken. De tuintjes bestaan voornamelijk uit gras en struiken.
Het plangebied bevat twee binnenhofjes. De hofjes zijn ingericht met gras en struiken.
Het plangebied is op circa 150 meter westelijk gelegen van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS bestaat hier uit een loofbos wat als stilte-gebied is gedefinieerd. Het tussenliggende gebied is in gebruik als sportterrein. Een van deze velden heeft een verlichtingsinstallatie.

2.2 Beoogde ontwikkeling

Mooiland Vitalis te Amersfoort is voornemens de 76 aanwezige woningen en een wijkcentrum te slopen. Hiervoor worden 68 nieuwe woningen en een zorgcomplex met 27 bedden/eenheden teruggeplaatst.

2.3 Te verwachten beschermde soorten

In de Flora- en faunawet (zie ook hoofdstuk 3) wordt onderscheid gemaakt in drie categorieën beschermde soorten. Dit zijn tabel 1-soorten (niet bedreigde, meest algemene soorten), tabel 2-soorten (beschermde soorten) en tabel 3-soorten (strikt beschermde soorten). Voor tabel 1-soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen, deze worden daarom in de inventarisatie en toetsing buiten beschouwing gelaten.

Om exacte locaties in Nederland te kunnen beschrijven is een raster van kilometerhokken over Nederland heen gelegd. Deze kilometerhokken zijn allen genummerd. Veel ecologische data worden per kilometerhok gedocumenteerd.
Het plangebied is gelegen in het kilometerhok 201-564. Uit de gegevens van het Natuurloket blijkt dat het kilometerhok waarin het plangebied ligt met wisselende mate van volledigheid is onderzocht op het voorkomen van de verschillende soortgroepen.
Vanuit de literatuur zijn op voorhand soorten bepaald welke mogelijk voor kunnen komen in de nabijheid van het plangebied. Van deze soorten is tijdens het veldbezoek nagegaan in hoeverre de plant- en diersoorten daadwerkelijk in het plangebied voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. In deze paragraaf wordt beschreven welke soorten worden verwacht op basis van de literatuur en of deze op basis van het veldbezoek ook daadwerkelijk voor kunnen komen.

Flora
De digitale natuuratlas Fryslan [www.fryslan.nl] meldt geen beschermde plantensoorten in de omgeving van het plangebied. Tijdens het veldbezoek zijn geen geschikte groeiplaatsen voor beschermde plantensoorten aangetroffen in de directe omgeving van de planlocatie. Beschermde planten worden niet verwacht op de planlocatie.

Zoogdieren
Zoogdieren worden in deze toets onderverdeeld in vleermuizen en overige zoogdieren.

Vleermuizen
Het plangebied bevat meerdere woningen met gaten. Vleermuizen kunnen de locatie als verblijfplaats of foerageergebied gebruiken. Omliggende bomen kunnen worden gebruikt als vliegroute of foerageergebied. Meerdere soorten kunnen in de directe omgeving van het plangebied voorkomen en/ of hier een verblijfplaats hebben [www.fryslan.nl, Limpens et al, 1997].

Overige zoogdieren
In de directe omgeving van het plangebied kunnen de tabel 2-soorten Eekhoorn en Steenmarter voorkomen evenals de tabel 3-soorten Das en Waterspitsmuis [Broekhuizen, 1992, www.vzz.nl]. Het plangebied is niet geschikt voor de Eekhoorn, Das of Waterspitsmuis. Voor de Das en Waterspitsmuis is het gebied te intensief bewoond. Voor de Eekhoorn is goed biotoop aanwezig in de EHS-structuur ten oosten van het plangebied, echter niet ter plaatse van het plangebied. In 2007 is een Steenmarter op circa 250 meter ten zuidoosten van het plangebied aangetroffen [www.waarneming.nl].

Broedvogels
Vaste verblijfplaatsen van vogels, zoals spechtenholten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Wel zijn ondermeer de Winterkoning, Zanglijster, Boomklever en Boomkruiper waargenomen. Deze, en andere vogels kunnen in het voorjaar tot broeden komen in het plangebied.

Amfibieën
Amfibieën zijn tijdens het veldbezoek niet waargenomen. De watergang ten oosten van het plangebied is geschikt als leefgebied voor algemeen voorkomende amfibieën. Het plangebied zelf bevat echter geen geschikt leefgebied.
www.fryslan.nl meldt dat de Heikikker voor kan komen in de omgeving van het plangebied. Geschikt leefgebied voor de soort is niet aanwezig waardoor de Heikikker niet wordt verwacht.

Reptielen
Volgens de atlas van Friesland [www.fryslan.nl] kan de Ringslang voorkomen in het kilometerhok waarin het plangebied gelegen is. Het plangebied zelf is niet geschikt voor de soort. De soort kan wel voorkomen in het naastliggende bosgebied wat onderdeel is van de EHS. Op basis van het veldbezoek worden reptielen niet verwacht in de directe omgeving van het plangebied.

Vissen
Er bevindt zich geen oppervlaktewater in of nabij het plangebied waarin zich vis kan bevinden. Beschermde vissen komen niet voor.

Ongewervelden
Volgens Bos *et al.* [2006] kan het Heideblauwtje voorkomen. Echter biotoop voor de verschillende beschermde ongewervelden en het Heideblauwtje is in het plangebied niet aangetroffen. Daarnaast worden de soorten niet verwacht op basis van verspreidingsgegevens [www.fryslan.nl, Timmermans et al. 2003, Huijbregts 2003, Dijkstra et al, 2002]. Beschermde ongewervelden worden niet verwacht.

Tabel 2.1 Overzichttabel van tabel 2- en 3-soorten die op basis van literatuur-/verspreidingsgegevens en het veldbezoek in of in de nabije omgeving van het plangebied mogelijk kunnen voorkomen

Soortgroep	Planlocatie
Flora	Geen tabel 2 of tabel 3 soorten verwacht
Vleermuizen	Gewone Dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Watervleermuis, Meervleermuis, Ruige dwergvleermuis, Gewone baardvleermuis (tabel 3)
Zoogdieren	Steenmarter
Broedvogels; beschermde vaste verblijfplaatsen	Geen vaste verblijfplaatsen verwacht
Reptielen	Geen reptielen verwacht
Amfibieën	Geen tabel 2 of tabel 3 amfibieën verwacht
Vissen	N.v.t. gezien ontbreken oppervlaktewater binnen planlocatie
Ongewervelden	Geen tabel 2 of tabel 3 soorten verwacht

3 Toetsing Flora- en faunawet

De beoogde ontwikkeling kan gevolgen hebben voor beschermde soorten en natuurgebieden. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de dier- en plantensoorten die mogelijk kunnen worden beïnvloed en waarvan verwacht wordt dat deze in of nabij het plangebied voorkomen.

3.1 Flora- en faunawet

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet. Voor de mogelijkheid van het verlenen van de ontheffing wordt hierbij onderscheid gemaakt in drie categorieën beschermde soorten en vogels:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen
- Tabel 2-soorten: Een tussencategorie, de resterende beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik wanneer wordt gehandeld volgens een goedgekeurde en door de initiatiefnemer geaccordeerde gedragscode
- Tabel 3-soorten: Zwaar beschermde soorten bestaande uit de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten
- Vogels: De soortgroep vogels heeft een bijzondere status. Vaste verblijfplaatsen én functionele omgeving van een aantal specifieke vogelsoorten zijn jaarrond beschermd. Gedurende het broedseizoen zijn de nesten van *alle* broedvogels én de functionele omgeving van broedplaatsen beschermd

Soorten die op de zogenaamde Rode lijst zijn geplaatst, worden niet per definitie beschermd: dit is alleen het geval wanneer ze in de Flora- en faunawet als beschermde soort zijn opgenomen. Een nadere beschrijving van de Flora- en faunawet is opgenomen in bijlage 3.

3.2 Toetsing effecten

In hoofdstuk 2 is nagegaan in hoeverre de verwachte dier- en plantensoorten, daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen of in hoeverre de locaties voldoen aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. In dit hoofdstuk wordt getoetst of de beoogde ingreep een effect kan hebben op de mogelijk aanwezige beschermde of bijzondere soort(en).
Van de tabel 2 en tabel 3 beschermde dier- en plantensoorten worden enkel beschermde zoogdieren en vogels verwacht. Omdat andere tabel 2 of tabel 3 dier- of plantensoorten niet worden verwacht worden enkel zoogdieren en vogels in dit hoofdstuk behandeld.

Vleermuizen
Alle in Nederland voorkomende vleermuizen worden strikt beschermd door de Flora- en faunawet (opgenomen in tabel 3 van de Flora- en faunawet, bijlage IV Habitatrichtlijn). Van deze soorten zijn de Gewone dwergvleermuis en de Laatvlieger de meest algemene soorten in Nederland. Deze soorten zijn jaarrond gebouwbewonend. In het plangebied kunnen de soorten Gewone Dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Watervleermuis, Meervleermuis, Ruige dwergvleermuis en Gewone baardvleermuis worden verwacht [Limpens et al. 1997]. De soorten Watervleermuis en Meervleermuis komen vanwege het ontbreken van geschikte watergangen in de directe omgeving waarschijnlijk niet voor op de locatie.
Geschikte verblijfplaatsen en foerageergebied voor vleermuizen zijn wel aanwezig in het plangebied. Echter omdat op basis van het oriënterende veldbezoek geen goed beeld verkregen kan worden van de aanwezige vleermuizen en hun mogelijke verblijfplaatsen is een nader onderzoek naar de soorten noodzakelijk. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek is een ontheffing van artikel 11 (verbodsbepaling voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen) van de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Overige zoogdieren
Het plangebied is geschikt voor de Steenmarter als foerageergebied en verblijfsplaats. Echter volgens bewoners mevrouw Akkerman en mevrouw Boorsma van woningen in het plangebied komt de soort niet voor in/nabij de woningen, omdat overlast niet bekend is.
Het gebied kan nog wel gebruikt worden als foerageergebied, echter in de omgeving van het plangebied is ruim voldoende geschikt leefgebied aanwezig voor de soort waardoor effecten op het voorkomen van de Steenmarter niet worden verwacht door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Broedvogels
De soortgroep vogels heeft in de Flora- en faunawet een enigszins afwijkende status. Gedurende het broedseizoen zijn de nesten van *alle* broedvogels én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd. Vaste verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten zijn echter jaarrond beschermd (een volledig overzicht is opgenomen in de bijlagen). Voor deze jaarrond beschermde, vaste vogelverblijfplaatsen geldt een vergelijkbaar beschermingsregime als voor de strikt beschermde tabel 3-soorten.
Tijdens het veldbezoek is geconcludeerd dat enkel vogels zonder vaste verblijfplaats tot broeden kunnen komen in het plangebied. Dit houdt in dat deze vogels en hun omgeving enkel tijdens hun broedtijd strikt worden beschermd. Vogels broeden meestal in de periode tussen medio maart en medio juli. Op het moment dat vogels aan het broeden zijn mogen deze niet verstoord worden.

3.3 Conclusies

Toetsing van het voornemen aan mogelijk aanwezige natuurwaarden laat zien dat voor de ontwikkelingslocatie mogelijk een negatief effect wordt verwacht voor vleermuizen en vogels.

Vleermuizen

Of effecten optreden is echter afhankelijk van de daadwerkelijke aanwezigheid van deze soorten en de functie die het plangebied mogelijk vervult voor vleermuizen. Nader veldonderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen en de gebiedsfunctie hierbij is daarmee noodzakelijk. Afhankelijk van de uitkomsten van dit nader onderzoek is een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk voor voorkomende vleermuizen.

Overige zoogdieren

De Steenmarter foerageert mogelijk in het plangebied, echter in de directe omgeving is ruim voldoende alternatief foerageergebied aanwezig waardoor effecten op de Steenmarter niet worden verwacht. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is voor deze soort niet noodzakelijk.

Vogels

De uitvoering van het werk dient beschouwd te worden als een voor vogels verstorende activiteit. Werkzaamheden welke effecten kunnen hebben op broedende vogels zoals de sloop van de gebouwen en het verwijderen van struiken dienen daarom buiten het vogelbroedseizoen plaats te vinden of te worden opgestart alvorens het broedseizoen start. Het broedseizoen loopt globaal van maart tot juli (exacte data soortafhankelijk).

4 Toetsing ruimtelijke ordening

Bij ruimtelijke ordeningstrajecten is de Wet op de Ruimtelijke Ordering (WRO) van toepassing. Deze wet beschermt indirect de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS) welke is vastgelegd in streekplannen en/of bestemmingsplannen (zie ook bijlage 4). Het voornemen betreft een ruimtelijke procedure, waardoor een toetsing aan de PEHS noodzakelijk is. Dit hoofdstuk beschrijft de toetsing.

4.1 Werkwijze

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) werd officieel geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan [LNV, 1990] en is op provinciaal niveau uitgewerkt en begrensd. De indelingen bij deze begrenzingen van de Ecologische Hoofdstructuur en bijbehorende doelen en/of doelsoorten verschillen per provincie, maar zijn altijd geheel of gedeeltelijk vastgelegd in streekplannen of hieraan gerelateerde beleidsdocumenten. Het ruimtelijk beleid voor de EHS is gericht op 'behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden' van de EHS, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de andere belangen die in het gebied aanwezig zijn. Binnen de EHS is conform de Nota Ruimte (en daarvóór het Structuurschema Groene Ruimte) het 'nee, tenzij'-regime van toepassing. Plannen, projecten of handelingen worden volgens dit regime, dat eveneens op provinciaal niveau nader is uitgewerkt, afzonderlijk beoordeeld.

4.2 EHS Provincie Friesland

Voor het gebied zijn geen losse wezenlijke kenmerken en waarden gesteld. Wel is het gebied aangewezen voor het realiseren van het Natuurdoeltype "Bos op arme zandgronden (3.64)" [Bal, 2001]". In deze toetsing wordt er daarom van uitgegaan dat de te realiseren natuur van het natuurdoeltype leidraad voor de wezenlijke kenmerken en waarden is. De te realiseren natuur wordt ondermeer beschreven in doelsoorten. Dit zijn de soorten die in het natuurbeleid met prioriteit aandacht krijgen vanwege hun beperkte aanwezigheid en/of hun negatieve trend op internationaal en/of nationaal niveau.

"Bos op arme zandgronden" wordt gedefinieerd als een vrij laag tot matig hoog opgaand bos met een vrij open structuur. De boomlaag bestaat uit grove dennen en/of zomereiken en ruwe berken. De struiklaag is weinig tot niet ontwikkeld. De betekenis voor de biodiversiteit is met name gelegen in het grote aantal (vaak bedreigde) paddestoelen, mossen en korstmossen, maar ook vrij veel doelsoorten uit andere soortgroepen maken van dit type bos gebruik. Kenmerkend zijn vooral een paar internationaal belangrijke mierensoorten en bijzondere vaatplanten. Staand en liggend dood hout geeft mogelijkheden voor ongewervelden. De vele broedvogels komen ook in andere bossen voor [Bal D., 2001].

4.3 Toetsing effecten

Op basis van het natuurdoeltype en het voornemen kunnen effecten verwacht worden van het voornemen door geluidsverstoring of het onttrekken van water. In deze paragraaf worden deze mogelijke effecten afzonderlijk behandeld.

Grondwater

Ten tijde van het schrijven van deze rapportage is niet bekend of een grondwaterbemaling ten behoeve van de bouw noodzakelijk is. Grondwaterbemaling kan namelijk effecten hebben op de naastliggende EHS als de kwantiteit en diepte van de bemaling dusdanig groot zijn dat de natuurlijke grondwaterstand met meer dan vijf centimeter wordt verlaagd in de EHS.

- Mocht geen bemaling noodzakelijk zijn dan worden effecten door het voornemen op planten en de bosgemeenschap niet verwacht
- Mocht wel bemaling nodig zijn, maar reikt het invloedsgebied niet tot in de EHS dan zal een bemaling geen effecten op het bos veroorzaken
- Als de bemaling een groter invloedsgebied heeft, afhankelijk van de diepte, kwantiteit van de bemaling en de samenstelling van de grond, dan kunnen bij een verlagend effect van meer dan vijf centimeter tov de natuurlijke grondwaterstand effecten optreden op de kwaliteit van het bos als de onttrekking in het groeiseizoen plaatsvindt

Verwachte effecten

Effecten van het voornemen op de grondwaterstand en dus EHS kunnen nog niet worden bepaald. Wel kan worden gesteld dat als een onttrekking enkel buiten het groei- en bloeiseizoen (circa medio september tot eind februari) plaatsvindt, effecten op grondwaterafhankelijke vegetatie verwaarloosbaar zijn. Planten zijn dan niet tot nauwelijks afhankelijk van water omdat hun stofwisseling stilstaat.

Geluid

Effecten van het voornemen door eventuele verstoring van geluid kunnen al wel worden beoordeeld. Van geluid kunnen broedvogels en/of zoogdieren hinder ondervinden. Soorten welke in het natuurdoeltype 3.64 als doelsoort zijn gedefinieerd en hinder kunnen ondervinden van geluid zijn de zoogdieren Boommarter, Bosvleermuis, Damhert, Das, Eekhoorn, Franjestaart, Gewone baardvleermuis, Gewone dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Ruige dwergvleermuis en vogels Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomleeuwerik, Putter, Buizerd, Draaihals, Geelgors, Glanskop, Groene specht, Havik, Hop, Klapekster, Kleine barmseis, Korhoen, Goudvink, Nachtzwaluw, Raaf, Rode wouw, Slechtvalk, Torenvalk, Vuurgoudhaan, Wespendief, Zanglijster en Zwarte specht.

Zoals in de toetsing aan de Flora- en faunawet vermeld, komen volgens de literatuur de zoogdier-doelsoorten Das, Eekhoorn, Gewone dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Gewone baardvleermuis voor in de ruime omgeving van het plangebied. Voor de Das is gesteld dat het gebied te intensief wordt bewoond, waardoor deze niet wordt verwacht. De Eekhoorn kan wel voorkomen in de EHS-structuur. De genoemde vleermuissoorten kunnen voorkomen in de EHS.
Van de vogel- doelsoorten kunnen in ieder geval de Grote bonte specht, Boomklever, Draaihals, Goudvink, Vuurgoudhaan en Zanglijster voorkomen in de EHS.

Verwachte effecten
Het voornemen betreft het vervangen van de huidige woningen voor nieuwe bebouwing. Hierdoor wordt (na realisatie) geen netto toename van geluid verwacht. Tijdens de bouwfase zal er wellicht extra geluidsbelasting optreden, maar mede door de afstand van het plangebied tot aan de EHS zal een verstorend effect van geluid op de EHS en de daar aanwezige doelsoorten minimaal zijn.

4.4 Conclusies

Grondwater
Aangezien nog niet bekend is of bemaling voor het voornemen noodzakelijk is en een eventuele bemalingscontour daarom niet aanwezig is tijdens het schrijven van deze toetsing, kan nog niet worden bepaald of nadelige effecten op het natuurdoeltype "Bos op arme zandgronden" op voorhand kunnen worden uitgesloten. Een latere analyse van de eventuele grondwaterdaling moet uitsluitsel geven of effecten te verwachten zijn. Wel kan worden gesteld dat als een onttrekking enkel buiten het groei- en bloeiseizoen (circa medio september tot eind februari) plaatsvindt, effecten op grondwaterafhankelijke vegetatie verwaarloosbaar zijn.

Geluid
Ondanks dat geluid een verstorend effect kan opleveren op doelsoorten is de afstand van de EHS tot het voornemen, minimaal 150 meter, afdoende om geen verstoring van in het bos broedende vogels en nestelende zoogdieren te veroorzaken.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Flora en faunawet

Toetsing van het voornemen aan mogelijk aanwezige natuurwaarden laat zien dat voor de ontwikkelingslocatie mogelijk een negatief effect wordt verwacht voor vleermuizen en vogels.

Vleermuizen

Of effecten optreden is echter afhankelijk van de daadwerkelijke aanwezigheid van deze soorten en de functie die het plangebied mogelijk vervult voor vleermuizen. Nader veldonderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen en de gebiedsfunctie hierbij is daarmee noodzakelijk. Afhankelijk van de uitkomsten van dit nader onderzoek is mogelijk een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Overige zoogdieren

Het plangebied is geschikt voor de Steenmarter als foerageergebied en verblijfsplaats.
Echter volgens bewoners mevrouw Akkerman en mevrouw Boorsma van de woningen in het plangebied komt de soort niet voor in/nabij de woningen, omdat overlast niet bekend is.
Het gebied kan nog wel gebruikt worden als foerageergebied, echter in de omgeving van het plangebied is ruim voldoende geschikt leefgebied aanwezig voor de soort waardoor effecten op het voorkomen van de Steenmarter niet worden verwacht door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Vogels

De uitvoering van het werk dient beschouwd te worden als een voor vogels verstorende activiteit. Werkzaamheden welke effecten kunnen hebben op broedende vogels, zoals de sloop van de gebouwen en het verwijderen van struiken, dienen daarom buiten het vogelbroedseizoen plaats te vinden of te worden opgestart alvorens het broedseizoen start. Het broedseizoen loopt globaal van maart tot juli (exacte data soortafhankelijk).

5.2 Ecologische Hoofdstructuur

Toetsing van het voornemen aan de EHS laat zien dat mitigerende en/of compenserende maatregelen ten behoeve van de EHS niet noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van het voornemen, mits geen grondwateronttrekking plaatsvindt of de onttrekking buiten het groei- en bloeiseizoen wordt uitgevoerd.
Wordt wél invloed verwacht op basis van een onttrekkingsanalyse en vindt de onttrekking plaats in het groei- en bloeiseizoen, dan dient in overleg getreden te worden met de provincie voor eventuele mitigerende en/of compenserende maatregelen, alvorens de werkzaamheden kunnen starten.

5.3 Aanbevelingen

Vleermuizen

Een vleermuisonderzoek dient te worden uitgevoerd alvorens tot de sloop van het complex kan worden overgegaan. Het onderzoek kan enkel uitgevoerd worden tussen april en oktober, waarbij meerdere veldbezoeken gedurende de gehele periode noodzakelijk zijn.

Vogels

Werkzaamheden kunnen plaatsvinden buiten het broedseizoen, of er dient op voorhand voorkomen te worden dat vogels in het plangebied of in de nabije omgeving tot broeden komen. Dit kan in dit project worden gerealiseerd door voor de broedtijd te starten met de werkzaamheden. Worden tijdens het werk alsnog broedende vogels aangetroffen dan dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot de vogel klaar is met zijn broedproces of dienen de werkzaamheden dusdanig uitgevoerd te worden dat de vogel niet wordt verstoord. Hiertoe kan een afstand van indicatief 50 meter tot het nest aangehouden worden. Indien blijkt dat deze afstand niet afdoende is voor het voorkomen van verstoring van broedende vogels dan zal een grotere afstand tot het nest noodzakelijk zijn.

Ecologische hoofdstructuur

Een nadere analyse van de grondwaterstandverlaging is noodzakelijk als blijkt dat voor de bouw een grondwateronttrekking noodzakelijk is welke in het groei- en bloeiseizoen wordt uitgevoerd of waarvan de effecten tot in het groei- en bloeiseizoen reiken.

6 Literatuur

[Bal, D., H.M. Beije, M. Fellinger, R. Haveman, A.J.F.M. van Opstal en F.J. van Zadelhoff, 2001]
Handboek Natuurdoeltypen. Tweede, geheel herziene editie. Rapport Expertisecentrum LNV van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, nummer 2001/020. ISBN 90-75789-09-2.

[Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay., I. Wynhoff en De Vlinderstichting, 2006]
De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna deel 7, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden. ISBN 90-5011-227-7.

[Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992]
Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002]
De Nederlandse Libellen (Odonata), Nederlandse fauna 4. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

[Huijbregts H., 2003]
Nederlandse faunistische mededelingen 19, Beschermde kevers in Nederland (*Coleoptera*)

[Hustings F., Vergeer J.W., Eekelder P., *et.al.*, 2002]
SOVON Vogelonderzoek Nederland, Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

[Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997]
Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[LNV, 1990]
Natuurbeleidsplan; Regeringsbeslissing. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Tweede Kamer, vergaderjaar 1989 – 1990, 21149, nummers 2 en 3, 's-Gravenhage.

[Timmermans, G., R. Lipmann, M. Melchers & Holsteijn H., 2003]
De zoetwaterkreeften van Nederland. Natura 2003: 112-121

Geraadpleegde internetsites

www.ravon.nl, Verspreidingsgegevens van amfibieën en reptielen van de periode 1996-2002

www.natuurloket.nl, Verspreidingsgegevens van flora en fauna van Nederland

www.vzz.nl, Verspreidingsgegevens van de Waterspitsmuis

www.fryslan.nl, Provinciale ecologische hoofdstructuur en Natuurdatabase van Friesland

www.waarneming.nl, Waarnemingen van planten en dieren in Nederland

Bijlage

1

Overzichtskaart

Bijlage

2

Detailkaart

Bijlage

3

Toetsing natuurbeschermingswetgeving

Natuurbeschermingswetgeving is in te delen in gebiedsbescherming en soortbescherming. De soortbescherming is in de Flora- en faunawet vastgelegd. De gebiedsbescherming wordt geregeld via de Natuurbeschermingswet 1998 en (soms indirect) in de Wet op de Ruimtelijke Ordening.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet voorzien in de bescherming van een groot aantal in Nederland aanwezige dier- en plantensoorten in hun natuurlijke leefgebied. De beschermde diersoorten (vogels, vissen, zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten, et cetera) en enkele plantensoorten zijn te vinden op lijsten, die deel uitmaken van de Flora- en faunawet.

Tabel 1: Algemene soorten
Tabel 2: Schaarse soorten
Tabel 3: Zeldzame en bedreigde soorten (ondermeer alle vleermuizen)

Naast de genoemde groepen zijn gedurende het broedseizoen alle broedvogels en functionele omgeving van broedplaatsen beschermd. Tevens zijn vaste verblijfplaatsen van enkele zeldzame vogelsoorten jaarrond beschermd.

Op grond van de Flora- en faunawet is het verboden: "nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren" (artikel 11 Flora- en faunawet). Ook is het verboden: "dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten" (art. 10 Flora- en faunawet). Tenslotte is het verboden: "planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen" (art. 8 Flora- en faunawet). Als er sprake is van aantasting, is het uitvoeren van een dergelijke activiteit alleen toegestaan met een ontheffing van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Voor een groot aantal beschermde soorten geldt echter sinds 23 februari 2005 een vrijstelling.

In het kader van de Flora- en faunawet is begin 2005 een Algemene Maatregel van Bestuur in werking getreden. Binnen deze AMvB is de stelling dat voor alle beschermde soorten ontheffing moet worden verkregen voordat mag worden gestart met de werkzaamheden, ten dele losgelaten. Een aantal algemene soorten, de zogenaamde tabel 1-soorten, mag vanaf 2005 bij bepaalde activiteiten worden verstoord zonder dat daar vooraf een ontheffing voor is verkregen. Het gaat daarbij om de categorieën werkzaamheden 'Beheer en onderhoud' (bijvoorbeeld waterschapsbeheer, natuurbeheer, landbouw); 'Bestendig gebruik' (bijvoorbeeld recreatie of landbouw) en 'Ruimtelijke ontwikkeling' (bijvoorbeeld waterbouw, wegenaanleg). Activiteiten, die binnen deze categorieën vallen, kunnen onder voorwaarden zonder ontheffing worden uitgevoerd, óók als dit schadelijke effecten heeft voor bepaalde beschermde soorten. De zorgplicht blijft voor deze soorten echter gewoon gelden.

Deze vrijstelling geldt alleen voor soorten vermeld in tabel 1, -zoals Gewone dotterbloem, Bruine kikker of Vos, en niet voor soorten die zijn vermeld op tabel 2 en tabel 3. Voor de tabel 2 en 3-soorten is een ontheffing nodig wanneer het gaat om een ruimtelijke ontwikkeling. Voor Beheer en onderhoud en Bestendig gebruik kan echter wél een vrijstelling gelden voor deze soorten, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van LNV goedgekeurde en door de initiatiefnemer geaccordeerde gedragscode.

Ontheffing
Wanneer beschermde soorten worden aangetast die niet tot de algemene beschermde soorten behoren, dan moet een ontheffing worden verkregen. Hiervoor gelden verschillende criteria afhankelijk van de beschermde status.

Algemeen voorkomende beschermde soorten ('tabel 1-soorten')
Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Overige beschermde soorten ('tabel 2-soorten')
Voor de overige beschermde soorten kan door LNV ontheffing worden verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort (effecten op regionaal populatieniveau). Indien gunstige staat van instandhouding van de soort wel in het geding komt, dienen mitigerende en/of compenserende maatregelen te worden getroffen.
Voor initiatiefnemers die individueel of gezamenlijk beschikken over een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode die aangeeft op welke wijze rekening wordt gehouden met beschermde soorten geldt voor deze soorten eveneens een vrijstelling.

Extra beschermde soorten ('tabel 3-soorten')
Voor extra beschermde soorten kan alleen ontheffing voor ontwikkelingen worden verleend indien aan de volgende criteria wordt voldaan:

- Er bestaat geen andere bevredigende oplossing; Dat betekent dat er alternatieven (zowel voor de locatie als voorgenomen ruimtelijke ingreep) onderzocht moeten worden voor de in het geding zijnde activiteit.
- Er is sprake van de belangen, vermeld in art. 75, lid 4, sub a of genoemd in art. 2 van Vrijstellingsbesluit. Een essentiële ontheffingsgrond voor een ruimtelijk project of plan komt naar voren in art. 2 van het Vrijstellingsbesluit. Ontheffing kan worden verleend indien er sprake is van "dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale en economische aard, en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten".
- Er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van de instandhouding van de soort op populatieniveau. Bij tabel 3-soorten kan het zijn dat schade aan een relatief klein aantal individuen reeds van invloed is op een (deel) populatie.

Indien de gunstige staat van de betrokken soort(en) in het geding komt, dienen maatregelen te worden genomen om de instandhouding te garanderen. Dat kan door compenserende, maar ook mitigerende maatregelen te nemen. Of en welke compenserende en/of mitigerende maatregelen nodig zijn, kan de minister van LNV in de voorschriften bij de vergunning aangeven.

Vogels
Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Voor het verstoren van broedende vogels (tijdens het broedseizoen) wordt in principe geen ontheffing verleend. Voor het aantasten van vogels geldt een zware toets, vergelijkbaar met tabel 3-soorten, waardoor de

Minister enkel ontheffing verlenen kan voor overtreding van artikel 10 (opzettelijk verontrusten) nádat de uitgebreide toets doorlopen is.
In de praktijk blijkt dat bij het aantasten van vaste verblijfplaatsen voor diverse soorten een ontheffing nodig is. De exacte soorten zijn door de beoordelende instantie (DLG) enkele malen aangepast. De volgende soorten zijn de soorten zoals deze naar verwachting zeer binnenkort officieel vastgesteld zullen worden [DLG werkdocument, januari 2008] :
Bosuil, Steenuil, Kerkuil, Ransuil, Oehoe, Groene specht, Zwarte specht, Grote bonte specht, Middelste bonte specht, Kleine bonte specht, Boomvalk, Torenvalk, Slechtvalk, Rode wouw, Zwarte wouw, Zeearend, Wespendief, Buizerd, Sperwer, Havik, Raaf, Blauwe reiger, Ooievaar, Gierzwaluw, Boerenzwaluw, Huiszwaluw en Grote gele kwikstaart. Daarnaast dienen nesten van Zwarte kraai en Roek in principe behouden te worden als basis voor nestgelegenheid van een deel van bovenstaande (roof)vogels.

Zorgplicht
In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen (artikel 2, lid 1: Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, evenals voor hun directe leefomgeving. artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterweg te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken).
De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

Over de Rode lijst
De Rode lijsten hebben geen wettelijke status. Soorten die op de Rode lijst zijn geplaatst, zijn niet per definitie ook beschermd: deze soorten zijn alleen beschermd als ze ook in de Flora- en faunawet als beschermde soort zijn opgenomen. Een deel van de meest bedreigde planten- en diersoorten heeft eenzelfde status als de Habitatrichtlijnsoorten (zie eerder in deze bijlage onder *extra beschermde soorten*).

Natuurbeschermingswet 1998
De Natuurbeschermingswet 1998 van 25 mei 1998 (Nbw 1998) behelst de bescherming van natuur en landschap. De gebiedsbescherming staat centraal in deze wet. Daarbij kan het gaan om uiteenlopende natuurgebieden en beschermde waarden. Ook de schaal van de gebieden kan sterk verschillen. Het betreft de volgende te beschermen gebiedscategorieën:

- Natura 2000 (Speciale beschermingszones Vogel- en Habitatrichtlijn)
- Beschermde natuurmonumenten en Staatsnatuurmonumenten
- Ramsar-wetlands

Natura 2000-gebieden
De bescherming van Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijn) volgens de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is vergelijkbaar met de bescherming volgens artikel 6 van de Habitatrichtlijn, die de afgelopen jaren in Nederland is toegepast. Nederland past een vergunningenstelsel toe. Hierdoor is in ons land een zorgvuldige afweging gewaarborgd rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de minister van LNV. Of de vergunning wordt verleend door de provincie of door LNV is afhankelijk van de aard, omvang en ligging van de projecten.
Natura 2000-gebieden mogen geen significante schade ondervinden. Dit houdt in dat bepaalde plannen en projecten op zichzelf óf in combinatie met andere plannen en projecten de natuurwaarden waarvoor de gebieden zijn aangewezen, niet significant negatief mogen beïnvloeden. Elke ontwikkeling in of nabij een Natura 2000-gebied dient te worden onderworpen aan een 'voortoets'. Uit de voortoets moet blijken of kan worden uitgesloten dat de gewenste werkzaamheden/ontwikkelingen een significant negatief effect hebben (op zichzelf of in combinatie met andere plannen of projecten).
Nederland zal in de komende jaren voor alle gebieden die samen Natura 2000 vormen, beheerplannen opstellen. Deze beheersplannen maken duidelijk welke activiteiten wel en niet mogelijk zijn in en om die gebieden.

Beschermde natuurmonumenten
De gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 heeft gevolgen voor de Beschermde natuurmonumenten en Staatsnatuurmonumenten. Het verschil is (binnenkort) verdwenen; beide vallen onder de noemer Beschermde natuurmonumenten. Verder wordt onderscheid gemaakt tussen Beschermde natuurmonumenten die binnen en buiten Natura 2000-gebieden liggen: Het beschermingsregime van de gebieden die binnen Natura 2000-gebieden liggen en die al onder de oude wet zijn aangewezen, treedt terug. Natuurwaarden en natuurschoon waarvoor deze gebieden waren aangewezen, worden opgenomen in de doelstellingen voor instandhouding van het betreffende Natura 2000-gebied. Voor gebieden die buiten de Natura 2000-gebieden liggen, geldt dat handelingen in of rondom Beschermde natuurmonumenten die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied, of die het Beschermde natuurmonument ontsieren, zijn verboden, tenzij de minister van LNV of de provincie een vergunning heeft verleend.

Wetlands
De begrenzingen van Wetlands in Nederland komt overeen met de begrenzing van Vogelrichtlijngebieden. De aanwijzing is geregeld in de Beschikkingen in het kader van de Vogelrichtlijn (ministerie van LNV). De natuurwaarden binnen Wetlands hebben met name betrekking op de functie voor vogels. Wanneer effecten op Vogelrichtlijngebieden (Natura 2000-gebieden) zijn bepaald, dan geldt de uitkomst hiervan ook voor Wetlands.

Ruimtelijke ordeningstrajecten & Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO)
De Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) is de basis voor de vaststelling van het ruimtelijke beleid op rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau. De bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur is verankerd in streekplannen en/of bestemmingsplannen. Nationaal ruimtelijk beleid kan worden vastgelegd in een planologische kernbeslissing (PKB).

De Ecologische Hoofdstructuur is op provinciaal niveau begrensd. De indelingen bij deze begrenzingen en bijbehorende doelen en/of doelsoorten verschillen per provincie, maar zijn altijd geheel of gedeeltelijk vastgelegd in streekplannen of hieraan gerelateerde beleidsdocumenten.

Een gemeente kan ruimtelijk beleid neerleggen in een structuurplan. Tevens is de gemeente verplicht om voor gebieden buiten de bebouwde kom het ruimtelijk beleid vast te leggen in een bestemmingsplan. Bij het totstandkomen van, -met name-, bestemmingsplannen speelt natuurbeschermingswetgeving een belangrijke rol.

Het ruimtelijk beleid voor de EHS is gericht op 'behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke waarden en kenmerken' van de EHS, waarbij tevens rekening wordt gehouden met andere gebiedsbelangen. Binnen de EHS is conform de Nota Ruimte het 'nee, tenzij'-regime van toepassing. Plannen, projecten of handelingen worden volgens dit regime beoordeeld.

Wanneer een ontwikkeling gepaard gaat met een ruimtelijke procedure is een toetsing aan de EHS noodzakelijk. Wanneer er geen ruimtelijke procedure van toepassing is, maar wél mogelijke effecten op de EHS denkbaar zijn, is het raadzaam (en in sommige gevallen alsnog noodzakelijk) een toetsing aan de EHS uit te voeren.

Bij toetsing van de ingreep aan de EHS, zijn is het provinciale beleid van toepassing. De basis hiervoor zijn de 'Spelregels EHS' hetgeen een gezamenlijke, globale uitwerking is van rijk en provincies. Hierin wordt ondermeer de eis gesteld dat voor ingrepen binnen de EHS aangetoond moet worden dat, -bij aantasting van wezenlijke kenmerken of waarden-, er geen reële locatiealternatieven zijn èn er sprake is van redenen van zwaarwegende belangen. In onderstaand schema zijn deze en aanvullende stappen weergegeven.

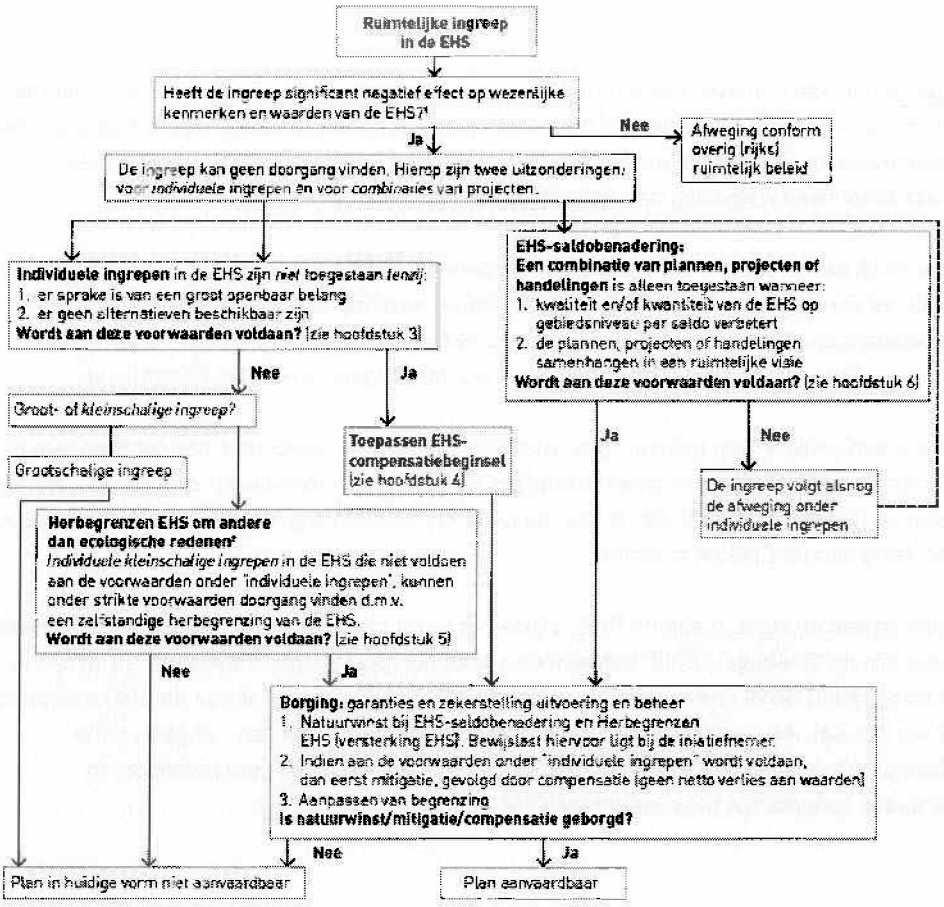

Figuur 6.1 Stroomschema (Bron: LNV,Speiregels EHS)

[1] Het gaat hier om het effect van de ingreep zelf en niet om een netto of reeds gesaldeerd effect. Indien de ingreep plaats vindt in een Natura 2000 gebied gelden aanvullende regels.

[2] Een andere mogelijkheid in de EHS is herbegrenzing om ecologische redenen. Deze mogelijkheid is echter niet weergegeven in dit schema omdat er geen ruimtelijke ingreep aan ten grondslag ligt.